

Nýggja ensk-føroyska orðabókin:

Stórverk sum skal varðveita og menna mál okkara

Nú um dagarnar kom út eitt stórfríðt føroyskt bókaverk, nevniliga 700 síðu stóra ensk-føroyska orðabókin. Tað eru teir trýggir studentaskúla-lærararnir Anfínnur í Skála, Jonhard Mikkelsen og Zacharias Wang, sum hava greitt hetta stóra arbeiði úr hondum og hava harvið ríka mál okkara við enn einum varða.

Bókin er fyrst og fremst ætlað teimum, sum ganga á hægri skúlum. Tað hevur nevniliga verið tórvur og saknur á eini tífílkari orðabók í undirvísingini á hesum skúlum. Higartil hava næmingar verið noyddir at brúka ensk-donsku orðabókina.

Kemur væl við hjá næmingunum

Zacharias Wang, ein av rithøvundunum, sigur við Sosialin, at tað er alneyðugt við slíkari orðabók serliga innan hægri

skúlnar. Tá føroyingar skulu læra fremmant mál eru teir novddir til fyrst at hyggja í donsk-enska orðabók fyri síðani at skula týða tað danska viðari til føroyskt. Hetta gevur nógv eyka-arbeiði og er eisini oyðileggjandi fyri føroyska málið.

-Vit hildu tí, at vit sum lærarar við slíkari bók kundu ganga einum tørv hjá bæði næmingum og hjá málinum annars á móti. Tí fóru vit fyrri hálvum øðrum ári síðani undir arbeiðið sigur Zacharias Wang, sum sjálvur metir hetta bókaverkið at vera mest týðandi útgávu í Føroyum, síðani Chr. Matras í 1928 gav út føroyskudonsku orðabókina.

Framhald av bókini hjá Jóhanni

-Hetta verður ikki sagt fyrri at undirmeta ensk-føroysku orðabókina hjá Jóhanni av Skarði. Hon

Teir trýggir rithøvundarnir við snotuligu og stórfríðu orðabókini, fv. Anfínnur í Skála, Zacharias Wang og Jonhard Mikkelsen. Foto kalmar

var eitt stórt framstig, men hon var ov lítil og hevur tí ikki verið brúkt í hægri skúlanum, har størsti tørvurin hevur verið sigur Zacharias Wang.

Nýggja orðabókin er tí eisini eitt framhald av bókini hjá Jóhanni, og við sínum 700 síðum er hon so mikið fullfíggið, at hon kann verða brúkt av øllum føroyingum, sum hava brúk fyri slíkari bók tað verið seg innan skúlagátt, í vinnulívi, í fjølmiðlunum osfr.

Brúksbók

-Bókin er í veruleikanum ein brúksbók, sum vónandi fer at fáa stóra

undirtøku millum fólk og harvið verða okkara máli til frama sigur Zacharias Wang.

Orðabókin byggir á teldurforrit hjá Gylden-dal og er í nógvum før-um komið væl longri. Her kann nevast, at umframt at prenta øll føroysku plantunøvnini, so eru látinsku orðini eisini við.

Rithøvundarnir hava brúkt allar føroyskar orðabøkur sum grundarlag og hava fingið hjálp og vegleiðing frá nógvum fólki. Í hesum sambandi kann nevast, at bókurnar hjá H. D. Joensen um alisfrøði og læknaføði hava verið av ómetliga stórum týd-

ingi fyri bókagerðina. Rætt er eisini at nevna stóra arbeiði, sum Jógvan við Ánna, sáli greiddi úr hondum. Í nøkrum før-um hevur stóra ensk-íslenska orðabókin verið ein stór hjálp.

Gott og gerandis føroyskt

Rithøvundarnir hava lagt stóran dent á at geva út eina føroyska orðabók, soleiðis at skilja, at gott ella gerandis føroyskt mál er brúkt í bókini. Teir hava tó ikki viljað lagt ov nógv arbeiði á tey fólk, sum í dag arbeiða á Føroyamálsdeildini fyrri ikki at órógva tær upp-gávur tey fáast við. Men

Jóhan Hendrik W. Poulsen, málfrøðingur hevur kortini veitt eina hjálpanði hond.

Nýggja ensk-føroyska orðabókin er ein fullkomiliga neyðug leið at ganga skulu vit varðveita og menna føroyska málið halda rithøvundarnir. Teir vóna, at hon fer at verða nógv brúkt millum manna og ikki bara í hægri skúlanum. Eitt nú skuldi hon komið væl við hjá fjølmiðlunum.

Bók kostar 650 kr., men ætlanin er at selja hana fyrri 475 kr. henda fyrsta ársfjórðingin. Tað er forlagið Stíðin, sum gevur út nýggju ensk-føroysku orðabókina. jan

Gáva til uppvaksandi ættarlið

Nýggja orðabókin er ætlað at brúka innan skúlagátt og í flest-øllum arbeiðs-urkskiftum skriva høvundarnir í for-ørðunum, sum vit prenta niðanfyri:

Tað var eitt framstig fyrri føroyskt mál, tá vit í 1984 fingtu ta ensk-føroysku orðabókina hjá Jóhanni av Skarði. Men sum hann sjálvur gjørdi vart við í sínum inngangi, var henda orðabók ov lítil til at nøkta tørvin hjá næmingunum í teimum hægri skúlanum her á landi.

Hetta er atvoldin til, at vit nú hava gjørt hesa orðabók, ið er so stór, at tað ber til at nýta hana í øllum vanligum arbeiði

innan skúlagátt og sjálvandi eisini í flestøllum arbeiðsviðurskiftum.

Í hesum verki okkara hava vit nýtt alt tað prentaða orðabókatilfar, sum komið er út á føroyskum, og hevur Jóhann-av Skarði verið so beinasamur at læna okkum tað uppkoyti, sum hann hevur gjørt til sína ensku orðabók.

Harumframt hava vit í hesi tíð tráspurt øll, vit kenna, um alskyns málslig fyrirbrigdi. Serliga eru tað okkara næstrafólk, sum lítlan fríð hava fingið, og síðan eru tað okkara starvsfelagar, sum vit hava gingið á. Men vit hava eisini fingið holla hjálp frá øðrum, og teirra millum eru:

Alan Brockie, Arne

Nørrevang, Arne Thorsteinsson, Árni Olsen, Dánjal Jákup Bærentsen, Dorete Bloch, Egga Jensen, Eyðun Joensen, Friða Patursson, Gunnar Hoydal, Hanne Jacobsen, Hans Jákup av Skarði, Hans Simonsen, Hanus við Høgadalá, Heðin Samuelsen, Hildebjartur Anthoniussen, Jákup Sverri Joensen, Janus Mohr, Jeffrei Henriksen, Jóannes Skaaale, Jóhan Hendrik Winther Poulsen, Jóhannes Johansen, Kalmar Lindenskov, Klæmint Olsen, Martin Næs, Nicolina Jensen, Niels Juel Arge, Oliver S. Thomsen, Oskar Hermannsson, Petur Skeel Jacobsen, Pól Jespersen, Poul Magnussen, Samson Joensen, Sigga Rasmus-

sen, Sigrið Højsted, Sigurd Joensen, Sveinbjørn Danielsen og Tróndur Leivsson.

Á sumri 1991 eydnaðist at fáa Jóannes Rasmussen at siga okkum frá, hvussu tey ensku hugtøkini í jarðfrøði eita á føroyskum. Hann var beinasamur sum altíð, og harmiligt var, at vit ikki fingtu bókina lidna so skjótt, at tað untist honum at siggja tað endaliga úrslitið.

Við rættlestrinum hava Hanus A. Samuelsen og Valdemar Dalsgaard hjálpt okkum mest. Tað, teir hava gjørt, er nógv meir enn vanligur rættlestur, tí teir hava við ótrúligu vitan síni um føroyskt mál ríkað bókina við óteljandi broytingar-

uppskotum, sum vit fegnir hava tikið við. Harumframt hava Arnbjørn Mortensen, Axel Tørgarð, Elsa í Skorini, Eyðun Sørensen og Kristinbjørg Høgnesen lisið og við rættleitt.

Øllum hesum fólki takka vit fyrri ta hollu hjálp, tey hava veitt okkum. Av teimum lytum, sum framvegis eru, hava vit alla ábyrgd.

Vit vita til fulnar, at tað aldri kemst á mál við einum slíkum arbeiði, men vóna, at gjørligt verður at geva heta verk út aftur av nýggjum, áðrenn ov langt um liður. Tí vilja vit heita á tey, sum hava okkurt uppskot um ábøtur, at seta seg í samband við forlagið, so at tað ber til at bota um næstu útgávu.

Í Galta tátti í kvæðinum um Geyta Áslaksson verður tikið soleiðis til:

Tað var tá, sum ofta er enn: mangt er í brøgdum vunníð; illa líkar Haraldi kongi, at hann ikki ensku kundi.

Tað er í vónini um, at okkara uppvaksandi ættarlið skal verða betur fyrri enn Haraldur kongur, at vit geva út hesa bók.

28. apríl 1992
Høvundarnir